

تهدید بی ارزش شدن کار

روایت یکی از بازداشت شدگان پس از حمله اسرائیل، پرده از یک بیماری پنهان در ساختار اقتصاد ایران برداشت: رواج درآمدهای بدون کار و پایین ماندن نرخ مشارکت اقتصادی

محمد حقگو

economice@khorasannews.com

در روزهای پرتنش اخیر، در میان روایت های بازداشت شدگان مرتبط با حوادث پس از حمله نظامی رژیم صهیونیستی به ایران، اظهارات یکی از بازداشت شدگان بیش از یک واقعیت فردی، به یک نشانه اجتماعی می ماند. او گفته است کار ندارد، اما با فروش ۱۰۴ سکه ای که از سال ۹۸ خریداری کرده و سهام خوبی که دارد، تامین معاش می کند. اگرچه نمی توان از یک مورد شخصی، نتیجه ای فراگیر گرفت، اما این جمله ساده می تواند بهانه ای برای پرداختن به یک مسئله عمیق اقتصادی باشد: در شرایطی که کار کردن، نه تنها آثار اقتصادی بلکه آثار روانی و اجتماعی نیز دارد و موجب کاهش انحراف و تخلف و فساد در جامعه می شود، چرا فعالیت های نامولد در اقتصاد ایران پررنگ شده اند، نرخ مشارکت پایین است و نقش کار در تامین معاش کاهش یافته است؟

رویکرد انفعالی در برابر تغییرات جمعیتی

برای پرداختن به موضوعات فوق ابتدا باید تغییرات و افت نرخ مشارکت اقتصادی نیروی کار در سال های گذشته را بررسی کرد. شاخصی که از حدود ۴۶/۷ درصد در دودهمه قبل به حدود ۴۱ درصد در سال گذشته کاهش یافته است.

طبق داده های مرکز آمار ایران نرخ مشارکت اقتصادی مردم با روندی نزولی از اواسط دهه ۸۰ تا اوایل دهه ۹۰، از حدود ۴۶/۷ درصد به ۴۰/۶ درصد کاهش یافته است. در آن دوران اگرچه به تدریج شاهد سیل ورود متولدین دهه ۶۰ به سن کار هستیم، با این حال توسعه قابل توجه ظرفیت های آموزش عالی که به عنوان سدی در برابر بیکاری محسوب می شود، موجب شد تا وقفه ای در ورود این قشر به بازار کار اتفاق بیفتد. در واقع احتمالاً سیاست گذار در آن دوران ترجیح داد به جای جوانان جویای کار بیکار، اساساً میل به جست و جوی کار را با تحصیلات عالی جایگزین کند.

با این حال اقتصاد ایران در میانه دهه ۹۰ و همزمان با بهبود نسبی شرایط اقتصادی در بازه کوتاه اجرای برجام، شاهد افزایش نرخ مشارکت در بازار کار ایران بود. به طوری که این شاخص در روندی صعودی تا سال ۱۳۹۷ به حدود ۴۴/۵ درصد رسید. دلیل این موضوع باز به همان

اتحادیه طلا: پیام های ((سهامیه طلا))

کلاهبرداری است

تسنیم - رئیس اتحادیه طلا و جواهر کشور در واکنش به انتشار گسترده پیام هایی در فضای مجازی مبنی بر «دریافت سهمیه طلا از طریق ثبت نام در یک پلتفرم آنلاین»، این تبلیغات را اکذب و فریبکارانه خواند و در باره فعالیت های سودجویانه برخی سایت ها هشدار داد.

قیمت برنج به زودی شکسته می شود

تسنیم - نایب رئیس شورای مرکزی مجمع ملی کشاورزان گفت: پیش بینی شده است که ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار تن برنج در سال جاری تولید شود که با ورود برنج جدید شاهد شکست شدید قیمت هادر بازار خواهیم بود.

عرضه رایگان سوخت سی.ان.جی دره ۵۰۰

جایگاه در کشور

ایرنا - رئیس هیئت مدیره انجمن صنفی CNG با اشاره به عرضه سوخت رایگان سی.ان.جی در ۵۰۰ جایگاه در کشور گفت: این طرح در سراسر کشور در حال افزایش است و شهر ها و استان هایک به یک به آن می پیوندند.

خدمات صندوق تامین خسارت های بدنی

بدون توقف و با حداکثر ظرفیت ارائه می شود

ایرنا - صندوق تامین خسارت های بدنی در اطلاعیه ای در پی حوادث اخیر و با تاکید بر دستور العمل های وزارت امور اقتصادی و دارایی، اعلام کرد این صندوق اقدامات گسترده ای را برای تداوم بدون وقفه خدمات به زیان دیدگان و آرامش بخشی به ذی نفعان، از همان ساعات اولیه پس از وقایع، اجرایی کرده است.

مدیریت بازار به پشتوانه ذخایر بزرگ طلا

یک فعال اقتصادی گفت: با وجود حمله نظامی مستقیم رژیم صهیونیستی و آمریکا و تشدید ریسک های سیستماتیک امنیتی، بازار ارز از کنترل خارج نشده و از ثبات برخوردار است. حمیدرضا جیهانی با تاکید بر این که بازار ارز در شرایطی تحت فشار قرار گرفت که در آن بسیاری انتظار جهش ناگهانی نرخ ها را داشتند، گفت: با وجود سطح بالای نااطمینانی سیاسی و امنیتی، با تدابیر دولت و بانک مرکزی نرخ دلار تنها حدود ۱۲ درصد افزایش یافت و از ۸۴ هزار تومان به حدود ۹۳ هزار تومان رسید. جیهانی افزود: این در حالی است که در سال های گذشته، حتی بدون وقوع جنگ یا ریسک ژئوپولیتیکی، بازار ارز نوسانات بسیار بزرگ تری را تجربه کرده بود.

سرمایه گذاری مولد؛ دور از دسترس

در کنار این مسائل، نبود زمینه مناسب برای سرمایه گذاری مولد هم مزید بر علت شده است. پیچیدگی های اداری، مجوز هایی که دشوار دریافت می شوند، نبود امنیت حقوقی، نوسانات سیاسی و اقتصادی و سود بالای فعالیت های مالی، همگی سبب شده اند که بخش بزرگی از سرمایه ها به جای تولید، جذب حوزه های غیر مولد یا کم مولد شوند. این یعنی حتی اگر کسی بخواهد کار کند، فضای مناسبی برای آن پیدا نمی کند.

وقتی مالیات بر کار است، نه بر سود بی زحمت

نظام مالیاتی نا کار آمد نیز به این روند دامن زده است. در ایران، برخلاف بسیاری از کشورهای توسعه یافته، درآمدهای غیر مولد به درستی مشمول مالیات نیستند. کسی که خانه ای برای سوداگری می خرد، مالیاتی کمتر از یک ثانوی پرداخت می پردازد. کسی که با خرید و فروش ارز و طلا سود کلان می برد، احتمالاً خارج از چتر مالیاتی می ماند. نتیجه این شده که کار کردن، مالیات دارد؛ اما ثروت اندوزی از مسیر های پنهان یا واسطه ای، کم هزینه تر است.

۳ راهبرد برای خروج از چاله نرخ مشارکت

با این اوصاف به نظر می رسد برای بازگرداندن ارزش به کار به عنوان یک عامل مهم تعادل اقتصادی و روانی در جامعه و نیز بهبود نرخ مشارکت، سه رویکرد زیر ضروری است:

۱- تکمیل چتر اطلاعاتی دولت برای شناسایی فعالیت های اقتصاد پنهان، با اتصال سامانه های اطلاعاتی، تحلیل داده های بانکی و گسترش مالیات ستانی هوشمند.

۲- هویت بخشی به مشاغل مجازی و نوظهور، که می توانند با تعریف چارچوب های بیمه ای، مالیاتی و رسمی، بخشی از جمعیت غیر فعال را وارد بازار کار کنند.

۳- تقویت بخش هایی از اقتصاد پنهان که بالقوه ظرفیت رشد دارند، اما به دلیل کارکرد بد نظام اقتصادی در انحراف منابع سرکوب شده اند. مشاغل خدمات فنی، تولیدات مبتنی بر مهارت نیروی کار و... از این دست به شمار می روند.

در مجموع باید گفت مهار بخشی از چالش های اجتماعی و حتی شاید امنیتی، به طور بالقوه در گرو ارزشمند شدن کار در جامعه است. موارد متعددی در سنت اسلامی نیز وجود دارد که توصیه می کند افراد اگر حتی از نظر معاش تامین باشند، لازم است به سراغ حرفه و کاری بروند. این مهم در گرو مواردی همچون مهار فعالیت های نامولد، تسهیل فضای کسب و کار، اصلاح جدی هدایت اعتبار در اقتصاد و همچنین هویت بخشی به مشاغل نوین خواهد بود.

تغییرات جمعیتی دهه ۶۰ برمی گشت. گزارش ۱۶۰۲۰ مرکز پژوهش های مجلس نشان می دهد علت عمده این جهش نرخ مشارکت تغییر تصمیم جوانان و به خصوص زنان دارای تحصیلات دانشگاهی برای ورود به بازار کار مربوط بوده است. موضوعی که ایجاد مشاغل خرد، خدماتی و بدون بیمه نیز از ویژگی های آن به شمار می رود.

اما در نهایت پس از این دوره و با ظهور کرونا، شوک به بازار کار موجب افت نرخ مشارکت به حدود ۴۱ درصد شد که این چالش همچنان ادامه دارد. مجموع این تحولات، در راستای پاسخ به سوال یادشده، نشان می دهد ساختار تولید و آموزش در کشور ما، رویکرد فعالی در قبال روندهای جمعیتی نداشته و تنها به شوک در مانی در سال های قبل اکتفا کرده است.

وقتی با نرخ مشارکت اقتصادی منطقه فاصله داریم

تحولات بازار کار در شرایطی نرخ مشارکت ۴۱ درصدی نیروی کار در کشور ما را رقم زده که این رقم در منطقه طبق اظهارات حسینی، معاون وزیر کار، حدود ۶۰ درصد است. طبق اظهارات این مقام مسئول، در حال حاضر، حدود ۵۷ تا ۵۶ درصد بازار کار ایران از مشاغل غیر رسمی تشکیل شده است که نیروهای کار فعال در این حوزه فاقد بیمه های اجتماعی و مزایای قانونی هستند.

پول، بیشتر از کار سود می دهد

اما بخشی از پاسخ به این سوال که چرا شماری از جمعیت در سن کار، کار نمی کنند، به رواج شیوه هایی از درآمدزایی بی زحمت برمی گردد که ربطی به کار روزانه، تولید یا خدمات واقعی ندارد. از خرید و فروش سکه و ارز گرفته تا بازی با بازار سهام، مسکن و حتی تجارت مجازی بی ضابطه؛ این روش ها در سال های اخیر نه تنها رواج یافته اند، بلکه در بسیاری موارد بازدهی بالاتری نسبت به فعالیت های تولیدی یا خدماتی داشته اند. وقتی دلایلی یا سوداگری یا صرف انرژی کمتر، در عمل پرسودتر از کار کردن با زحمت است، طبیعی است که بخشی از جامعه، از مسیر کار دور شود و از مسیر دارایی ها معاش خود را تأمین کند.

نظام معیوب پاداش دهی در اقتصاد کلان

پدیده فوق، یک ریشه مهم در اقتصاد کلان معیوب دارد. در شرایطی که سیاست های پولی، تورم بالا و پمپاژ مستمر نقدینگی باعث جهش قیمت دارایی ها شده است، دارندگان این دارایی ها، ولو بدون فعالیت اقتصادی، از تورم منتفع شده اند. این در حالی است که مزد بگیران، تولید کنندگان کوچک و صاحبان کسب و کار های واقعی، اغلب با کاهش قدرت خرید و فشار هزینه ها روبرو بوده اند. چنین وضعیتی، به مرور «ارزش کار» را در ذهن جامعه کم رنگ می کند.

جناب آقای محمد اسلامی

جناب آقای حمید اسلامی

سرکار خانم مریم اسلامی

خاندان محترم غفوری

ضایعه درگذشت

آقای مهدی غفوری

را از صمیم قلب تسلیت میگوییم.

برای آن مرحوم علو درجات و برای بازماندگان صبر جمیل آرزو مندیم.

محمد رضا – هانیه رحمانیان

۱۳۱۱۹۳

«پاینده و جاویدان خداست»

آن تناور درخت خانه شکست

بعد از این کی توان به سایه نشست

در دومین روز از تیر ماه،

سومین سالگرد آسمانی شدن پدر عزیزمان زنده یاد

حاج سید شمس الدین جلالی مقدم

کار آفرین نمونه کشوری

پیشکسوت صنعت حمل و نقل

و مدیر عامل شرکت همسفر جابکسواران

را گرامی می داریم.

خانواده مرحوم

۱۳۰۷۳۱

ارواح مومنان در برزخ به کنار چشمه ای از بهشت زندگی می کنند

نوری که می تابد

مهری که می ماند

در سومین سالگرد آسمانی شدن

عزیزترین مان زنده یاد

بانو میترا دقیقی

یادش را گرامی می داریم.

روحش شاد و در آرامش ابدی باد.

نیلوفر و شهریار غیائی مقدم – خانواده های غیائی مقدم، دقیقی و انصاری

۱۳۱۱۹۳

جناب آقای محمد اسلامی

جناب آقای حمید اسلامی

سرکار خانم مریم اسلامی

امیر رضا و هستی عزیز

درگذشت زنده یاد **مهدی غفوری**

را تسلیت عرض نموده برای آن مرحوم

رحمت واسعه الهی و برای بازماندگان

صبر و شکیبایی آرزو مندیم.

هما و مجید برادران رحمانیان

۱۳۱۰۱۶

جناب آقای محمد اسلامی

و خانواده محترم

با نهایت تأسف و تأثر در گذشت داماد عزیزتان

شادروان مهدی غفوری

را صمیمانه تسلیت عرض نمود. برای آن

مرحوم غفران الهی و برای بازماندگان

صبر و شکیبایی از پروردگار منان خواستاریم.

مجید خوشرو و بانو

۱۳۱۱۹۳